

**MINISTER
ROLNICTWA I ROZWOJU WSI**

Warszawa, 27 września 2022 r.

Znak sprawy: DKA.ki.092.4.2021

**Pan
dr n. med. inż. biotech.
Rafał Spachacz
p.o. Dyrektora
INSTYTUTU WŁÓKIEN
NATURALNYCH I ROŚLIN
ZIELARSKICH - PAŃSTWOWEGO
INSTYTUTU BADAWCZEGO
ul. Wojska Polskiego 71B
Poznań 60-630**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. *o kontroli w administracji rządowej*¹ dalej „ustawa o kontroli w administracji rządowej” oraz art. 35 i art. 36 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. *o instytutach badawczych*², Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przeprowadziło kontrolę w Instytucie Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich - Państwowym Instytucie Badawczym w Poznaniu, ul. Wojska Polskiego 71b, 60-630 Poznań, zwanym dalej „Instytutem”.

Przedmiotem kontroli były wybrane zagadnienia funkcjonowania Instytutu z uwzględnieniem działalności finansowej, organizacji i jakości pracy oraz jakości zarządzania Instytutem w 2020 r., z możliwością pozyskania informacji z okresów wcześniejszych.

Kontrolę przeprowadzili: [REDAKTOWANO] - naczelnik Wydziału oraz [REDAKTOWANO] - główny specjalista w Departamencie Kontroli i Audytu.

Upoważnienia do kontroli Nr 26a/2021 oraz Nr 26b/2021 zostały podpisane 16 września 2021 r. przez Dyrektora Generalnego Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

W okresie objętym kontrolą, od 1 stycznia 2020 r. do 30 października 2021 r. tj. daty zakończenia ważności upoważnienia, funkcję dyrektora Instytutu pełnili:

¹ Dz.U. z 2020 r. poz. 224

² Dz.U. z 2020 r., poz. 1383 oraz z 2021 r. poz. 1192; dalej „ustawa o instytutach”

- 1) dr hab. inż. Małgorzata Zimniewska, prof. IWNIRZ - do 22 marca 2021 r.;
- 2) dr hab. Małgorzata Łochyńska, prof. IWNIRZ - PIB - od 23 marca 2021 r.
- 3) Zastępcą dyrektora ds. Rozwoju, Innowacji i Wdrożeń był prof. dr hab. Bogusław Czerny.

Sekretarzem Naukowym - dr hab. Marcin Ożarowski, prof. IWNIRZ - PIB.

Głównym księgowym Instytutu była mgr Magdalena Klonowska- Mejri.³

I. Ocena skontrolowanej działalności

Pozytywnie z uchybieniami ocenia się organizację i jakość pracy Instytutu. W zakresie objętym kontrolą Instytut właściwie realizował zadania określone w ustawie o instytutach badawczych oraz statucie, a prowadzenie wielu badań naukowych i prac rozwojowych w obszarze roślin włókniстых, oleistych, energetycznych, zielarskich i włókien pochodzenia zwierzęcego przez Instytut, jak również udział w wielu projektach świadczy o właściwym kierunku prowadzenia działalności naukowej i badawczo-rozwojowej Instytutu.

2. W zakresie działalności finansowej Instytut oceniono pozytywnie z zastrzeżeniem dotyczącym działań związanych z ustalaniem i zatwierdzaniem planów finansowych.

Planowany do osiągnięcia w 2020 r. wynik finansowy Instytutu w zakresie przychodów został określony na poziomie 27 727 tys. zł, natomiast wykonanie planu finansowego 2020 w tym zakresie było większe i wyniosło 29 685 tys. zł.

Plany finansowe Instytutu nie zostały zaopiniowane przez Radę Naukową z odpowiednim wyprzedzeniem, tj. w terminie umożliwiającym ich obowiązywanie od początku roku, którego dotyczyły. Mając na względzie art. 18 ust. 10 ustawy o instytutach badawczych, w którym określono, że „podstawą gospodarowania środkami (...) jest roczny plan finansowy” niezgodne jest dokonywanie wydatków i zaciąganie zobowiązań przez Instytut bez ustalonych i zaopiniowanych planów.

3. Pozytywnie z zastrzeżeniami ocenia się jakość zarządzania Instytutem.

Pozytywna ocena dotyczy:

- 1) podejmowania przez dyrektora działań w zakresie strategii i rozwoju Instytutu,
- 2) działań dyrektora Instytutu stwarzających warunki i zachęcających pracowników do dodatkowych szkoleń, udziału w sympozjach i konferencjach,
- 3) podejmowanych przez dyrektora Instytutu działań motywujących pracowników oraz zmierzających do podnoszenia kwalifikacji pracowników naukowych, jak również do wykorzystania zasobów Instytutu,

³ Informacja z Działu Kadr Instytutu w związku z e-mail kontroli z 17.09.2021 r. w aktach sprawy

- 4) podejmowanych przez dyrektora Instytutu działań zmierzających do racjonalizacji kosztów utrzymania nieruchomości,
- 5) działań Instytutu związanych z podejmowaniem lub rozszerzeniem współpracy z innymi ośrodkami naukowymi w kraju i zagranicą, zarówno w tematyce badawczej, jak i naukowej oraz wdrożeniowej.

W obszarze jakości zarządzania Instytutem stwierdzono następujące uchybienia:

- 1) Instytut nie posiadał opracowanych dokumentów dotyczących strategii rozwoju oraz perspektywicznych kierunków rozwoju działalności naukowej, wdrożeniowej i rozwojowej,
- 2) decyzje o sprzedaży przez Instytut nieruchomości nie były poprzedzane przeprowadzeniem i sporządzeniem pisemnej analizy zasadności sprzedaży, która zawierałaby m.in. uzasadnienie ekonomiczne i prawne oraz nie wskazał sposobu w jaki zostały wyłonione podmioty do przeprowadzenia wyceny nieruchomości,
- 3) nie wprowadzono wewnętrznych regulacji dotyczących procesu sprzedaży nieruchomości oraz nie wskazano nieruchomości, które byłyby zbędne dla jego działalności,
- 4) obowiązujący Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy Pracowników Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich jest dokumentem nieaktualnym.

W okresie objętym kontrolą Instytut nie współpracował ze średnimi szkołami rolniczymi, w tym także z prowadzonymi i nadzorowanymi przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz z Krajowym Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie, które jest placówką doskonalenia zawodowego nauczycieli szkół rolniczych, w szczególności prowadzących nauczanie przedmiotów zawodowych.

II. Ustalenia kontroli

1. Organizacja i jakość pracy Instytutu

1.1 Organizacja Instytutu

Instytut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich - Państwowy Instytut Badawczy jest państwową jednostką organizacyjną posiadającą osobowość prawną, nadzorowaną przez ministra właściwego do spraw rolnictwa, zajmującą się kompleksowymi badaniami nad pozyskiwaniem i przerobem naturalnych surowców włóknistych i zielarskich.

1. Celem działalności Instytutu w 2020 r. było i jest nadal prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych w obszarze roślin włóknistych, oleistych, energetycznych, zielarskich i włókien pochodzenia zwierzęcego, ze szczególnym uwzględnieniem hodowli, agrotechniki, nasiennictwa i przetwórstwa oraz wielokierunkowego wykorzystania włókien naturalnych. W Instytucie realizowano i podejmowano działania w ramach Programu Wieloletniego MRiRW, wielu projektów badawczo-rozwojowych krajowych i międzynarodowych oraz tematów statutowych, które ściśle dotyczyły

przedmiotu działalności Instytutu. W ramach swoich zadań statutowych Instytut realizuje działania w zakresie:

- 1) zastosowania biologii molekularnej i biotechnologii w hodowli twórczej i zachowawczej roślin włókniстых, oleistych, zielarskich i energetycznych;
- 2) hodowli twórczej, zachowawczej i nasiennictwa odmian roślin włókniстых, oleistych, zielarskich i energetycznych o wysokich walorach użytkowych;
- 3) doskonalenia agrotechniki roślin włókniстых, oleistych, zielarskich i energetycznych, umożliwiającej uzyskanie wysokich, wiernych plonów dobrej jakości, zgodnie z wymogami zrównoważonego rozwoju rolnictwa;
- 4) uprawy i nawożenia roślin zielarskich oraz ich ochrony przed chorobami, szkodnikami i chwastami wraz z oceną pozostałości i dynamiki zanikania substancji aktywnych środków ochrony roślin,
- 5) opracowywania metod produkcji surowców z roślin ekologicznych i wyrobów finalnych z roślin włókniстых, oleistych i zielarskich;
- 6) inicjowania nowych sposobów uszlachetniania i ekonomicznego zagospodarowania wełny z krajowych ras owiec;
- 7) uprawy morwy białej oraz hodowli i chowu jedwabnika morwowego, w celu aktywizacji gospodarczej ludności na terenach wiejskich i małych miast;
- 8) doskonalenia metod pozyskiwania, uszlachetniania i wykorzystywania włókien wysokiej jakości; doskonalenia metod wykorzystywania surowców włókniстых i energetycznych oraz produktów ubocznych powstałych podczas ich przerobu, głównie w przemyśle kompozytowym, celulozowo-papierniczym, energetycznym, budowlanym, transportowym i „agrochemikaliów”;
- 9) opracowania optymalnych technologii i wytwarzania wyrobów z włókien naturalnych oraz innych surowców dla celów włókienniczych i poza włókienniczych;
- 10) opracowania nowych i doskonalenia stosowanych metod otrzymywania energii ze źródeł odnawialnych oraz komponentów do biopaliw z roślin uprawnych i odpadów wykorzystywanych na cele nieżywnościowe;
- 11) doskonalenia dotychczasowych i opracowywania nowych metod oceny jakości surowców, półproduktów i wyrobów finalnych z roślin włókniстых, oleistych, zielarskich i energetycznych;
- 12) nowych kierunków wykorzystania nasion roślin włókniстых, zielarskich i oleistych oraz doskonalenia metod otrzymywania z nich wyrobów dla celów spożywczych, paszowych, farmaceutycznych i kosmetycznych;
- 13) projektowania, konstrukcji i oceny przydatności nowych maszyn i urządzeń stosowanych dla pozyskiwania i przerobu surowców włókniстых i energetycznych, a także badań eksploatacyjnych i atestowych najnowszych rozwiązań światowych w tym zakresie;
- 14) optymalizacji metod ochrony środowiska, pracy, przeciwpożarowej i przeciwwybuchowej w przetwórstwie surowców włókienniczych, energetycznych i innych;
- 15) prognozowania i programowania rozwoju krajowej bazy surowcowej włókien naturalnych, roślin zielarskich i innych surowców;

- 16) badania nowych surowców zielarskich i sposobów ich wykorzystywania;
- 17) zachowania zasobów genetycznych roślin zielarskich;
- 18) aklimatyzacji, hodowli i nasiennictwa roślin zielarskich;
- 19) badania składników biologicznie czynnych roślin zielarskich;
- 20) technologii zbioru, suszenia i przechowywania oraz nowych metod oznaczania i normalizowania wartości surowców zielarskich i produktów z nich otrzymanych;
- 21) koordynacji badań przedklinicznych i klinicznych w zakresie produktów z roślin leczniczych i żywności (suplementy diety, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego) ;
- 22) ekonomiki i organizacji produkcji zielarskiej i włókienniczej;
- 23) przystosowywania wyników badań naukowych i prac rozwojowych do potrzeb praktyki;
- 24) wdrażania wyników badań naukowych i prac rozwojowych.

Ponadto pracownicy wdrażają i upowszechniają wyniki badań naukowych, biorą udział w szkoleniach dla rolników i doradców oraz pracowników WIORIN, publikują prace naukowe oraz biorą udział w konferencjach i wystąpieniach.

Wiele opracowanych rozwiązań jest komercjalizowanych (np. sprzedaż patentów czy know-how). Przystosowaniem wyników badań naukowych i prac rozwojowych do potrzeb praktyki zajmuje się głównie firma [REDAKTOWANE]⁴.

2. Struktura organizacyjna Instytutu została określona w Regulaminie Organizacyjnym Instytutu⁵, zgodnie z którym Instytut tworzą: Instytut w Poznaniu wraz z placówką w Plewiskach oraz Oddziały: Przędzalnictwa, Tkactwa i Wykończalnictwa w Żyrardowie; Zakład Doświadczalny w Pętakowie; Zakład Doświadczalny „Lenkon” w Stęszewie. Ponadto Instytut posiadał w dzierżawie Zakłady Doświadczalne w: Białobrzeziu, Kolnicy, Starym Sielcu i Wojciechowie.

3. W strukturze Instytutu funkcjonują następujące zakłady naukowo-badawcze wypełniające zadania statutowe:

- Zakład Badań i Przetwórstwa Nasion,
- Zakład Agrotechniki Roślin Użytkowych,
- Zakład Innowacyjnych Technologii Włókienniczych,
- Zakład Inżynierii Bioproduktów,
- Zakład Biotechnologii,
- Zakład Hodowli i Botaniki Roślin Użytkowych,
- Zakład Biogospodarki,

oraz Zakład Komórek Macierzystych i Medyny Regeneracyjnej i Zakład Farmakologii i Fitochemii wchodzące w skład Centrum Badawczo-Rozwojowego Farmakoanaliz Roślin Leczniczych.

1.2. Realizacja badań naukowych i prac rozwojowych oraz efekty wdrożeniowe.

⁴ Spółka, w której Instytut posiada 100% udziału. Zadaniem spółki jest m.in. obsługa transferu technologii dóbr intelektualnych należących do Instytutu, wsparcie komercjalizacji oraz procesu udzielania licencji.

⁵ do 31.05.2021 r. obowiązywał regulamin organizacyjny stanowiący załącznik do Zarządzenia Dyrektora IWNIRZ Nr 2/2020 z dnia 21.01.2020 r.; od 01.06.2021 r. obowiązuje regulamin organizacyjny stanowiący załącznik do Zarządzenia Dyrektora IWNIRZ –PIB Nr 7/2021 z dnia 01.06.2021 r

Decyzją Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 15 listopada 2017 r. Instytut uzyskał kategorię B w ocenie parametrycznej instytucji naukowych na lata 2013-2016. Kompleksowa ocena jakości działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej jednostek naukowych była przeprowadzana przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych - organ opiniodawczo-doradczy Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego⁶.

Przyznana Instytutowi przez Komisję kategoria naukowa, zgodnie z art. 42 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. oznacza poziom zadowalający, z rekomendacją wzmocnienia działalności naukowej, badawczo-rozwojowej lub stymulującej innowacyjność gospodarki. Według wyjaśnień Instytutu realizował rekomendację m.in. poprzez: wycofanie jednej z dwóch dyscyplin naukowych tj. inżynierii materiałowej i tym samym wzmocnienie drugiej wyżej punktowanej w ewaluacji tj. rolnictwa i ogrodnictwa; wymóg dyrektora publikowania wyników badań w wysoko punktowanych czasopismach i współpracę pracowników w tym w zakresie pomocy osobom z większym doświadczeniem.

Na podstawie art. 265 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*⁷, Instytut złożył wniosek z dnia 22 września 2021 r. o przeprowadzenie ewaluacji jakości działalności naukowej za lata 2017-2021. W celu podniesienia kategorii przewidzianej dla jednostek naukowych dyrektor wymaga publikowania wyników badań w wysoko punktowanych czasopismach. Na spotkaniach cyklicznych z zakładami poruszane są tematy wyboru czasopisma oraz planowana pomoc w publikowaniu dla osób z mniejszym dorobkiem publikacyjnym.

Obecnie dyrektor wycofał jedną z dwóch dyscyplin naukowych: inżynierię materiałową, dla której w ewaluacji określono małą liczbę punktów i niskie notowanie. W związku z podjętym działaniem, cały dorobek naukowy IWNiRZ-PIB zostanie oceniany w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo, która posiada bogaty i wartościowy dorobek w tym zakresie. Ponadto zostaną dodane opisy wpływu działalności Instytutu na społeczeństwo w systemie POL-on, co również wpiera jednostkę w ewaluacji.⁸

1. Zgłoszenia patentowe Instytutu w okresie kontroli.

Instytut w 2020 r. dokonał zgłoszenia 4 patentów.

W 2019 r. Instytut uzyskał 4 patenty, które zostały zgłoszone w 2016 r.

W 2020 r. nie uzyskano nowych patentów, jednakże należy mieć na względzie, że uzyskanie patentu jest procesem długotrwałym o dużym stopniu skomplikowania.

W 2019 r. Instytut uzyskał również patent międzynarodowy - EP 22112454. Data przyznania patentu: 06.11.2019 r. Zgłoszenie EP08850244.8. /(PCT/PL2008/000081) pt. „Sposób ciągłego odklejania włókien roślin łykowych oraz urządzenie do ciągłego odklejania włókien roślin łykowych”.

⁶ Według z art. 41 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (dalej „ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r.”)

⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 478, 619 i 1630

⁸ Na podstawie informacji dyrektora Instytutu z 30.09.2021 r. oraz przykładowo skontrolowanych raportów

L.p.	Tytuł zgłoszenia patentowego	Nr zgłoszenia	Data zgłoszenia
1.	Kompozycja spożywcza, sposób otrzymywania kompozycji oraz zastosowanie obłuszczonych nasion konopi w kompozycji spożywczej	P-434524	30.06.2020 r.
2.	Ziołowy dodatek paszowy i sposób jego stosowania	P- 433779	7.05.2020 r.
3.	Ziołowy dodatek paszowy, w szczególności suplement diety pokarmowej kóz mlecznych	P- 434426	10.07.2020 r.
4.	Sposób barwienia tkanin i materiałów polimerowych	P.434684	15.07.2020 r.

Tabela 1-na podstawie informacji dyrektora Instytutu z 2 października 2021r.

Uzyskane przez Instytut patenty w 2019 r.

L.p.	Nr patentowy	Data przyznania patentu	Tytuł zgłoszenia patentowego	Nr zgłoszenia	Data zgłoszenia
1.	Pat – 232829	31.07.2019 r.	Sposób kotonizacji/ elementaryzacji dekortykowanego włókna	P. 420071	30.12.2016 r.
2.	Pat – 233898	31.12.2019 r.	Nowe szczepy bakterii fermentacji mlekowej do zwalczania Escherichia coli i Clostridium perfringers u zwierząt, zwłaszcza u przeżuwaczy, ich kompozycje i zastosowania	P. 416204	19.02.2016 r.
3.	Pat – 233899	31.12.2019 r.	Nowe szczepy bakterii probiotycznych do zwalczania Escherichia coli i Clostridium perfringers u ptaków hodowlanych, zwłaszcza u drobiu, kompozycje szczepów bakterii probiotycznych i ich zastosowania	P. 416205416204	19.02.2016 r.
4.	Pat –233897	31.12.2019 r.	Nowe szczepy bakterii probiotycznych do zwalczania Escherichia coli i Clostridium perfringers u zwierząt, zwłaszcza u świń i dzików, kompozycje szczepów bakterii probiotycznych i ich zastosowania	P. 416201	19.02.2016 r.

Tabela 2 -na podstawie informacji dyrektora Instytutu z 2 października 2021r.

2. Znaki towarowe uzyskane przez Instytut w latach 2019 - 2020

L.p.	Numer znaku	Tytuł	Data udzielenia prawa ochronnego	Data wygaśnięcia
1.	R.321954	SWEET'N'CLEAN	31.10.2019 r.	21.12.2028 r.
2.	R.321955	HEMPET (pies)	31.10.2019 r.	21.12.2028 r.
3.	R.321953	HEMPET (kot)	31.10.2019 r.	21.12.2028 r.
4.	R-335891	Znak graficzny Kłos	19.04.2021 r.	25.02.2030 r.

Tabela 3 -na podstawie informacji dyrektora Instytutu z 2 października 2021r.

3. W okresie objętym kontrolą głównym źródłem finansowania realizowanych projektów były instytucje krajowe – 10, w 2 przypadkach źródłem finansowania były środki zagraniczne – Komisji Europejskiej. Instytut realizował w 2020 r. projekty w ramach otrzymanych dotacji z: grantów - 71.684,75 zł, SPUB - 1.293.879,92 zł, subwencji - 2.528.200 zł, CELPREC - 218.109,25 zł, ERA-NET- 244.393,25 zł, projektów zagranicznych – 151.581,04 zł oraz programu wieloletniego 3.922.131,16 zł.

Lp.	ACRONIM	Tytuł	termin rozpoczęcia realizacji projektu	termin zakończenia realizacji projektu	instytucja finansująca
1.	MAGIC	Marginal lands for Growing Industrial Crops: Turning a burden into an opportunity (Obszary marginalne dla uprawy roślin przemysłowych: zmieniając problem w możliwość.)	01.07.2017	31.12.2021	Komisja Europejska
2.	HaloSYS	Zintegrowany system bioremediacji - biorafinacja wykorzystująca gatunki halofitów	1.06.2018	31.12.2021	NCBiR
3.	CELPREC	Preimpregnowane laminaty na bazie włókien lnianych do przetwarzania w warunkach niskiego ciśnienia.	01.06.2018	31.12.2020	NCBiR
4.	NCN KANSEL	Bioaktywność kannabidolu i nano-selenu w utrzymaniu potencjału immunologicznego oraz integralności przewodu pokarmowego u kurcząt	01.04.2019	31.03.2023	NCN
5.	NCN NADCIŚNIENIE	Udział flawonoidów nad rozwojem nadciśnienia tętniczego indukowanego ciążą - badania in vitro i in vivo	22.02.2018	21.02.2021	NCN
6.	OPTYCAPRA KOZY	Opracowanie wytwarzania innowacyjnych wyrobów z mleka koziego wyprodukowanego w oparciu o krajowe źródła paszy białkowej z wykorzystaniem roślinnych substancji biologicznie czynnych i naturalnych probiotyków	1.09.2018	29.11.2021	NCBiR
7.	Premia na Horyzoncie2 MAGIC	PREMIA NA HORYZONCIE "Marginal lands for Growing Industrial Crops: Turning a burden into an opportunity" („Obszary marginalne dla uprawy roślin przemysłowych: zmieniając problem w możliwość”)	28.11.2019	30.06.2021	MNiSW/ MEiN
8.	INN-PRESSME	Open innovation ecosystem for sustainable plant based nano-enabled biomaterials deployment for packaging, transport and consumer goods	01.01.2021	31.01.2025	Komisja Europejska
9.	ININ4	PLANT-TECH 4.0	01.09.2020	31.12.2022	MEiN
10.	AGROTECH	Robotyzacja procesu zwiększania jakości materiału siewnego konopi włóknistej	01.04.2021	31.12.2023	NCBR
11.	Program wieloletni	Odbudowa i zrównoważony rozwój produkcji oraz przetwórstwa naturalnych surowców włóknistych dla potrzeb rolnictwa i gospodarki ⁹	2017	2020	MRiRW
12.	SPUB	Ogród Roślin Leczniczych Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich – PIB	2019	2021	MEiN
13.	SPUB	Prowadzenie i utrzymanie unikatowej hodowli polskich ras jedwabnika morwowego	2019	2021	MEiN

Tabela 4 -na podstawie informacji dyrektora Instytutu z 2 października 2021r.

⁹ W związku z zakończeniem programu wieloletniego w 2020 r. od 2021 r. Minister na zadania szczególnie ważne dla rolnictwa Minister udziela rocznej dotacji celowej

4. W Instytucie obowiązuje Regulamin zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz prawami własności przemysłowej a także komercjalizacji badań naukowych i prac rozwojowych w Instytucie Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich – Państwowym Instytucie Badawczym¹⁰

Monitorowanie realizacji zadań, w tym badań naukowych i prac rozwojowych w Instytucie jest prowadzone poprzez m.in. corocznie przygotowywane raporty realizacji projektów i tematów statutowych, które były akceptowane przez kierownictwo komórek oraz dyrekcję i Radę Naukową Instytutu. Raz na kwartał kierownicy projektów przygotowywali zadania i planowane koszty wydatków do akceptacji dyrektora. Dyrektor Instytutu na bieżąco analizował przebieg i stopień realizacji projektów, a informacje były przekazywane drogą mailową.

Instytut realizuje badania w oparciu o metody w akredytowanych Laboratoriach Badawczych: Laboratorium Włókiennicze i Laboratorium Palności, które posiadają Certyfikat Akredytacji nr AB 225¹¹ i działają zgodnie z wymaganiami normy PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02, ujętymi w Księdze Systemu Zarządzania, Procedurach ogólnych oraz Instrukcjach badawczych, sprawdzenia wewnętrznego i obsługi. Instytut wykonuje i raportuje badania zgodnie z system zarządzania według Normy ISO 22000 w zakresie strategicznych elementów zarządzania bezpieczeństwem i higieną żywności.

Koordynatorem procesu monitorowania badań i zarządzania wiedzą jest dyrektor Instytutu. W działalność organizacyjną, sprawozdawczą i promocyjną zaangażowany jest Sekretarz Naukowy. Bezpośredni udział w monitorowaniu i zarządzaniu badaniami mają Kierownicy Zakładów Badawczych.

Na podstawie skontrolowanych dokumentów i wyjaśnień pozytywnie ocenia się organizację i jakość pracy Instytutu. Udział w różnych projektach świadczy o właściwym kierunku prowadzenia działalności naukowej i badawczo-rozwojowej Instytutu.

2. Działalność finansowa Instytutu

2.1. Realizacja planu finansowego w 2020 r., w tym struktura przychodów Instytutu.

1. W zakresie gospodarki finansowej w Instytucie obowiązują:

- polityka rachunkowości wprowadzona zarządzeniem dyrektora IWNiRZ nr 11/2020 z dnia 14.03.2020 r., opracowana na podstawie art. 10 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości,
- instrukcja kasowa numer IN DJ/26/PJ z 31.01.2011 r.,
- Instrukcja obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych w Instytucie Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich wprowadzona zarządzeniem nr 12/2020 z dnia 14.03.2020 r.,

2. Podstawą gospodarowania środkami Instytutu, jak wynika z brzmienia art. 18 ust. 10 - 12 ustawy o instytutach, jest roczny plan finansowy ustalany przez dyrektora po zasięgnięciu opinii rady

¹⁰ Wprowadzony zarządzeniem Dyrektora IWNiRZ-PIB Nr 8/2021 z dnia 8.06.2021 r.

¹¹ Certyfikat z 28.12.1998 r z datą wydania przez PCA 8.06.2021 r.

naukowej, obejmujący przychody własne, dotacje z budżetu państwa oraz koszty. Plany finansowe Instytutu na 2020 r. oraz na 2021 r. zostały zatwierdzone i zaopiniowane pozytywnie uchwałami Rady Naukowej Instytutu, odpowiednio w dniach 26 maja 2020 r. i 28 maja 2021 r. ¹² . Dyrektor Instytutu w 2020 r nie podpisał planu finansowego a plan finansowy na 2021 r. został podpisany przez dyrektora 29.03.2021 r. i obowiązywał od dnia pozytywnego zaopiniowania przez Radę Naukową.

3. Wykonanie planu finansowego za rok 2020 (w tys. zł)¹³

	Plan 2020	Wykonanie 2020	realizacja w %
przychody z działalności statutowej	10 010,0	8 429 ,9	84,2%
przychody ze sprzedaży majątku	2 050,0	347,8	17,0%
przychody z najmu, dzierżawy	2 035,0	2 305,9	113,3%
przychody z projektów oraz ze sprzedaży towarów i usług	13 632,0	18 601,4	136,5%
Przychody ogółem	27 727,0	29 685,0	107,1%
koszt wynagrodzeń z pochodnymi	9 449,0	10 005,7	105,9%
koszty związane z inwestycjami	1 150,0	379,8	33,0%
koszty finansowe	50,0	8,0	16,0%
pozostałe koszty	15 401,0	17 190,1	111,6%
Koszty ogółem	26 050,0	27 583,6	105,9%
Wynik finansowy brutto	1 677,0	2 101,4	125,3%

Tabela 5

3.1. Planowany do osiągnięcia w 2020 r. wynik finansowy Instytutu w zakresie przychodów został określony na poziomie 27 727 tys. zł. W planie finansowym zakładano sprzedaż wszystkich działek w Witaszycach (kontynuacja rozpoczętej sprzedaży z lat poprzednich), mieszkania w Białobrzeziu (dot. wieloletnich najemców tych lokali – głównie byli pracownicy Instytutu), budynku w Witaszycach oraz Stęszewie (bardzo zły stan techniczny). Wykonanie planu finansowego 2020 w tym zakresie wyniosło 29 685 tys. zł.

Na wzrost przychodów miał w szczególności wpływ:

- 1) wzrost przychodów z najmu, dzierżawy spowodowany wzrostem stawek czynszowych oraz zwiększenie ilość powierzchni oddanych w najem w porównaniu z założeniami planu, o ponad 13%,
- 2) osiągnięcie lepszych warunków sprzedaży działalności rolniczej niż zostało założone w planie, o ponad 85 %.

¹² Uchwała nr 37 i uchwała nr 43

¹³ na podstawie informacji przekazanych przez Głównego Księgowego

Spadek w przychodach z działalności statutowej wynikał z braku możliwości wliczenia w przychód Instytutu wartości realizacji projektu (Optycapra Kozy) oraz mniejsze wykorzystanie budżetu projektów dofinansowanych przez Narodowe Centrum Nauki (pt. „Bioaktywność kannabidiolu i nanoselenu w utrzymaniu potencjału immunologicznego oraz integralność przewodu pokarmowego kurcząt”), a także niewykorzystanie w pełnej wysokości dotacji celowej z Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi („Odbudowa i zrównoważony rozwój produkcji oraz przetwórstwa naturalnych surowców włóknistych dla potrzeb rolnictwa i gospodarki”) - brak możliwości rozliczenia delegacji z uwagi na trwającą pandemię.¹⁴

Instytut osiągnął przychód ogółem 107,1% założonych kwot.

3.2. Poniesione przez Instytut w 2020 r. koszty wynosiły 27 583,6 tys. zł. i były większe o ok. 6% od zakładanych w planie tj. 26 050 tys. zł. Na wzrost kosztów wpływ miał wzrost wynagrodzeń oraz kosztów m.in. z tytułu wyższych cen realizacji działalności Instytutu z powodu pandemii.

Na zmniejszenie kosztów finansowych (16% założonych w planie) miało wpływ zmniejszenie kosztów obsługi kredytów bankowych. Ograniczono również wydatki związane z inwestycjami (33% założonych w planie),

Pomimo zwiększenia kosztów w 2020 r. Instytut osiągnął zysk 2 101,4 tys. zł tj. o ponad 25% większy od zakładanego w planie.

4. Wykonanie planu finansowego za rok 2020 (w tys. zł) w stosunku do 2019 r.:

	Wykonanie 2019	Wykonanie 2020	wskaźnik % wzrostu w 2020 r.
przychody z działalności statutowej	5 957,9	8 429 ,9	41,5%
przychody ze sprzedaży majątku	18,6	347,8	1769,9%
przychody z najmu, dzierżawy	1 880,2	2 305,9	22,6%
przychody z projektów oraz ze sprzedaży towarów i usług	17 900,5	18 601,4	3,9%
Przychody ogółem	25 757,2	29 685,0	15,2%
koszt wynagrodzeń z pochodnymi	8 821,5	10 005,7	13,4%
koszty związane z inwestycjami	1 407,0	379,8	-73,0%
koszty finansowe	231,7	8,0	-96,5%
pozostałe koszty	15 297,0	17 190,1	12,4%
Koszty ogółem	25 162,3	27 583,6	9,6%
Wynik finansowy brutto	594,9	2 101,4	253,2%

Tabela 6

4.1. Rachunek zysków i strat za okres od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2020 r. wykazywał zysk brutto w wysokości: 2 101 407,97 zł i był większy o 1 506 414,71 zł w porównaniu z okresem od 1 stycznia 2019 r. do 31 grudnia 2019 r. gdzie wynosił 594 993,26 zł. tj. w 2020 r. wzrósł o ponad

¹⁴ Pismo z 8.20.2011 r.

253 %. Na wzrost zysku w 2020 r. miały wpływ w szczególności: finalizacja sprzedaży części działek w Witaszycach, wzrost osiągniętych przychodów z tytułu realizacji działalności statutowej o ponad 41%, wzrost stawek czynszowych, zwiększona ilość powierzchni oddanych w najem oraz rozwój Programu Konopnego (zwiększona ilość kontraktacji nasion).¹⁵

4.2. W porównaniu z 2019 r. koszty związane z inwestycjami oraz koszty finansowe w 2020 r. uległy zmniejszeniu. Spowodowane było to zakończeniem w 2019 r. finansowania inwestycji związanej z modernizacją budynku Instytutu w Plewiskach oraz zmniejszeniem kosztów obsługi kredytów.

5. Sprawozdanie finansowe Instytutu za 2020 rok było przedmiotem badania niezależnego biegłego rewidenta. W opinii biegłego rewidenta z dnia 30 kwietnia 2021 roku sprawozdanie finansowe przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej Instytutu na dzień 31 grudnia 2020 r. oraz jego wyniku finansowego za rok obrotowy zakończony w tym dniu zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 r. *o rachunkowości*¹⁶ oraz przyjętymi zasadami (polityką rachunkowości). Jest zgodne co do formy i treści z obowiązującymi Instytut przepisami prawa oraz statutem Instytutu oraz zostało sporządzone na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych zgodnie z przepisami rozdziału 2 ustawy o rachunkowości.

Rada Naukowa pozytywnie zaopiniowała sprawozdanie finansowe Instytutu za 2020 r.¹⁷ Postanowieniem z 12 sierpnia 2021 r., znak BF.nb.032.7.2021, z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Sekretarz Stanu Ryszard Bartosik zatwierdził sprawozdanie finansowe za 2020 r. Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich - Państwowego Instytutu Badawczego w Poznaniu.

Działalność finansową Instytutu ocenia się pozytywnie z zastrzeżeniem działań związanych z ustalaniem i zatwierdzaniem planów finansowych. Plany finansowe Instytutu nie zostały zaopiniowane przez Radę Naukową z odpowiednim wyprzedzeniem, tj. w terminie umożliwiającym ich obowiązywanie od początku roku, którego dotyczyły. Mając na względzie art. 18 ust. 10 ustawy o instytutach badawczych, w którym określono, że „podstawą gospodarowania środkami (...) jest roczny plan finansowy” niewłaściwe jest dokonywanie wydatków i zaciąganie zobowiązań przez Instytut bez ustalonych i zaopiniowanych planów.

3. Jakość zarządzania Instytutem

3.1. Sposób i efekty zarządzania Instytutem w zakresie strategii i rozwoju

1. Instytut nie posiada oddzielnego dokumentu dotyczącego strategii rozwoju Instytutu oraz dokumentu dot. perspektywicznych kierunków rozwoju działalności naukowej, wdrożeniowej i rozwojowej. Odnosząc się do powyższego dyrektor Instytutu poinformowała, że „po zatwierdzeniu

¹⁵ Na podstawie wyjaśnień w piśmie z 8.10.2021 r. oraz szczegółowego sprawozdania finansowego

¹⁶ Dz. U. z 2021 r. poz. 217

¹⁷ Uchwała nr 42 Rady Naukowej Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich – PIB w Poznaniu z dnia 28 maja 2021 r.

przez Ministra nowej Rady Naukowej, takie opracowanie zostanie przygotowane i przedłożone Radzie Naukowej od zaopiniowania. ”¹⁸

2. Instytut realizuje i rozwija powołany w 2018 roku Program Konopny, który prowadzi nasiennictwo na terenie Polski i świata. Celem Instytutu jest komercjalizacja polskich, wychodowanych w Instytucie odmian konopi przemysłowych a także surowców i produktów wytwarzanych w ramach struktury organizacyjnej. Dyrektor Instytutu poinformowała¹⁹, że „(...) *Potencjał Instytutu jest obecny w Ameryce Północnej i Południowej, Australii, Afryce a przede wszystkim w Polsce i innych krajach europejskich. Instytut posiada zagranicznych dystrybutorów i licencjobiorców. Strategia długookresowa Programu Konopnego zakłada wejście na nowe rynki zarówno z materiałem nasennym jak i technologiami oraz doradztwem w zakresie uprawy i przetwórstwa konopi włóknistych (...).*”

Instytut jest liderem w zakresie uprawy polskich odmian konopi włóknistych na materiał nasenny w kraju. Corocznie zawiera umowy kontraktacji w zakresie rozmnażania wysokiej jakości materiału nasennego z ponad 100 rolnikami. Materiał nasenny lnu i roślin zielarskich jest również rozmnażany i z każdym rokiem planowana jest zwiększona uprawa kontraktacyjna.²⁰

3. W ramach rozwoju Instytut zaplanował realizację następujących tematów na 2022 r.: „Gromadzenie i przechowywanie kolekcji kultur in vitro wybranych gatunków roślin zielarskich”, „Zastosowanie kombinacji substancji naturalnych i syntetycznych o działaniu kondycjonującym nasiona i kultury in vitro konopi”, „Aplikacyjność metod biotechnologicznych w pracach przedhodowlanych konopi siewnych”.²¹

4. W strukturze Instytutu, wraz z wejściem w życie nowego Regulaminu organizacyjnego²² utworzono Zakład Biogospodarki, który w zakresie swoich zadań łączy działania rolnicze i przemysłowe, w tym m.in. prowadzi badania nad: metodami racjonalnego zagospodarowania odpadów z przemysłu rolno-spożywczego i włókienniczego, efektywnymi sposobami zagospodarowania biomasy odpadowej powstającej w efekcie działalności zakładów naukowo-badawczych i doświadczalnych Instytutu oraz prowadzi hodowlę zachowawczą i twórczą jedwabnika morwowego oraz uprawia i selekcjonuje morwę białą.

Pozytywnie ocenia się podejmowanie przez dyrektora działań w zakresie strategii i rozwoju Instytutu, pomimo braku opracowanych dokumentów dotyczących strategii rozwoju Instytutu oraz perspektywicznych kierunków rozwoju działalności naukowej, wdrożeniowej i rozwojowej.

3.2. Polityka kadrowa Instytutu.

W zakresie polityki kadrowej w Instytucie obowiązują:

¹⁸ Pismo Dyrektora Instytutu z 30 września 2021 r.

¹⁹ Pismo Dyrektora Instytutu z 2 października 2021 r.

²⁰ Na podstawie informacji Dyrektora z 2 października 2021 r.

²¹ Pismo Dyrektora z 28 października 2021 r.

²² Załącznik do zarządzenia Dyrektora IWNIrZ-PIB Nr 7/2021 z dnia 01.06.2021 r.

- 1) Regulamin Pracy Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich z 05.01.2012 r.,
- 2) Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy Pracowników Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich²³ - (dokument nieaktualny).

1. Zasady i proces dotyczący zatrudniania pracowników naukowych zostały określone w Statucie Instytutu, który w rozdz. 5 stanowi, że zatrudnienie takiego pracownika poprzedzone jest ogłoszonym przez dyrektora Instytutu konkursem. Przy ogłaszaniu konkursu każdorazowo dyrektor Instytutu wydawał zarządzenie, na podstawie art. 43 ust. 6 ustawy o instytutach, określające wymagania formalne na dane stanowisko, listę niezbędnych dokumentów i termin ich składania oraz skład komisji konkursowej.

2. Instytut nie posiada regulacji dotyczących zawierania umów cywilno-prawnych.

Każda zawierana umowa poprzedzana jest rozmową z kierownikiem działu/zakładu celem zweryfikowania konieczności zatrudnienia nowego pracownika oraz omówienia źródła finansowania. Według stanu na 29 września 2021 r. w Instytucie jest zatrudnionych 148 pracowników, z czego na pełnym etacie 131.

3. Pracownicy naukowcy Instytutu

Liczba etatów pracowników naukowych

lp	Grupy pracowników	Liczba etatów w 2020r.	Liczba etatów w 2021r.
1	Profesorowie zwyczajni	2	2
2	Doktorzy habilitowani	6	7
3	Doktorzy	21	26
4	Magistrzy	15	15
Ogółem		44	50

Tabela 7

Struktura wiekowa pracowników naukowych w 2020 r. i 2021 r.

lp	Grupy pracowników	<35 lat	36-50 lat	51-60 lat	61-65 lat	65>	Razem
1	Profesorowie zwyczajni	0	0	1	0	1	2
2	Doktorzy habilitowani	0	2	0	3	1	6
3	Doktorzy	2	11	3	3	2	21
4	Magistrzy	4	9	0	0	2	15
Ogółem		6	22	4	6	6	44

Tabela 8- Struktura wiekowa pracowników naukowych w 2020 r.

lp	Grupy pracowników	<35 lat	36-50 lat	51-60 lat	61-65 lat	65>	Razem
1	Profesorowie zwyczajni	0	0	1	0	1	2
2	Doktorzy habilitowani	0	3	0	3	1	7
3	Doktorzy	2	15	3	4	2	26
4	Magistrzy	4	9	0	0	2	15
Ogółem		6	27	4	7	6	50

Tabela 9- Struktura wiekowa pracowników naukowych w 2021 r.

²³ Tekst jednolity z 01.10.2011 r.

Z powyższych zestawień wynika, że w 2021 r. w porównaniu do 2020 r. wzrosła o 13,6 % liczba pracowników naukowych.

W Instytucie w 2021 r. udział pracowników posiadających stopień naukowy doktora/doktora habilitowanego w ogólnej liczbie pracowników naukowych wynosił 58% (61,36 % w 2020 r.), z czego 44,83% stanowili pracownicy znajdujący się w wieku powyżej 51 lat, co może być niekorzystne z punktu widzenia możliwości wystąpienia luki kadrowej/pokoleniowej stwarzającej ryzyko dla kontynuacji prowadzonych badań naukowych i prac rozwojowych.

W celu podnoszenia kwalifikacji pracowników naukowych kierownictwo jednostki (cyklicznie co dwa miesiące) organizowało spotkania z zakładami, na których omawiane były postępy realizacji publikacji, projektów, planowanych szkoleń oraz finansowania, a także wrywkowo dokonywany był przegląd zbiorczego dorobku naukowego pracowników naukowych (poprzez pocztę e-mail). Organizowane były również spotkania z poszczególnymi pracownikami, na których omawiane i planowane były etapy postępowań o nadaniu stopnia doktora lub doktora habilitowanego - we wrześniu 2021 r. odbyło się pięć rozmów z pracownikami naukowymi w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego oraz trzy w sprawie nadania stopnia doktora.

4. Liczba uzyskanych w 2020 r. oraz uzyskanych/planowanych w 2021 r. stopni i tytułów naukowych pracowników Instytutu.²⁴

Struktura organizacyjna	2020 r.	2021 r.
	Liczba uzyskanych stopni i tytułów naukowych	Liczba uzyskanych/planowanych stopni i tytułów naukowych
Zakład Agrotechniki Roślin Użytkowych	1 stopień doktora	1 stopień doktora
Zakład Hodowli i Botaniki Roślin Użytkowych	0	2 stopnie doktora
Zakład Biotechnologii	0	1 stopień doktora 1 stopień naukowy doktora habilitowanego
Zakład Biogospodarki	1 stopień doktora	0
Zakład Innowacyjnych Technologii Włókienniczych	1 stopień doktora	1 stopień doktora
Zakład Inżynierii Bioproduktów	0	1 stopień doktora
Zakład Badań i Przetwórstwa	0	1 stopień doktora
Zakład Komórek Macierzystych i Medycyny Regeneracyjnej	1 stopień doktora	0
Zakład Farmakologii i Fitochemii	0	1 stopień doktora

Tabela 10

Do zakończenia czynności kontrolnych w 2021 r. stopień naukowy: doktora uzyskało 3 pracowników a doktora habilitowanego 2 pracowników. Od 1 października 2021 r. Instytut zatrudnił doktora, który obecnie jest w trakcie procesu uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego.

²⁴ J.W.

Według informacji dyrektora²⁵:

- pracownicy techniczni są zachęcani do podjęcia studiów wyższych – we wrześniu 2021 udzielono zgodę na współfinansowanie kontynuacji nauki pracownika technicznego na II stopniu studiów magisterskich na Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu, kierunek inżynieria rolnicza,
- zaproponowano we wrześniu 2021 r. naukę języka angielskiego w czasie godzin pracy (online) dla zainteresowanych, której koszty zostaną rozłożone na pracownika i pracodawcę po 50%, chęć udziału wyraziło liczne grono pracowników,
- proponowane są bezpłatne szkolenia i kursy z prac biotechnologicznych w zaprzyjaźnionej Pracowni Biologii Molekularnej Wydziału Biologii UAM w Poznaniu -planuje się wysłanie 2 pracowników na przeszkolenie w izolacji DNA roślin,
- wspierany jest rozwój kadry Działu Administracji i Księgowości - zaplanowano szkolenie pracownika na inspektora p.poż oraz studia podyplomowe z zakresu księgowości.

Działania dyrektora Instytutu zachęcające i wspierające pracowników do dodatkowych szkoleń, udziału w sympozjach i konferencjach są działaniami właściwymi. Wprowadzony przez Instytut Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy Pracowników Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich jest dokumentem nieaktualnym.

5. Działania podejmowane przez dyrekcję Instytutu w zakresie motywowania pracowników

W Instytucie funkcjonują następujące czynniki motywujące pracę²⁶

Finansowe:

- 1) premia uznaniowa przyznawana co miesiąc 3-4 pracownikom, którzy wykazali dodatkową aktywność i zaangażowanie w pracę kwocie 300-500 zł netto,
- 2) premia dla pracowników naukowych wypłacana za opublikowanie publikacji punktowanej (powyżej 70 pkt) w kwocie 500 zł netto dla każdego autora z naszej jednostki,
- 3) sukcesywne podnoszenie wynagrodzenia zasadniczego,
- 4) dodatek do pensji lub podwyższone stawki godzinowe za udział w projekcie oraz wprowadzenie 1-2% prowizji za uzyskany zysk ze sprzedaży.

Niefinansowe:

- 1) elastyczny czas pracy (pracownicy mogą rozpocząć pracę w godzinach 6.00-9.00),
- 2) możliwość wnioskowania do dyrektora o pracę zdalną (po ustaniu pracy zdalnej pracownik wysyła raport z wykonanej pracy do weryfikacji przełożonemu),
- 3) możliwość rozwoju naukowego i osobistego poprzez zdobywanie kolejnych stopni naukowych,
- 4) udział w konferencjach naukowych krajowych i zagranicznych

Ponadto dyrektor poinformował²⁷, że podjął inicjatywę integracji kadry Instytutu. We wrześniu 2021 r. po raz pierwszy odbyły się dożynki Instytutowe – spotkanie integracyjne pracowników, łącznie z

²⁵ Na podstawie informacji dyrektora zawartej w piśmie z 30.09.2021 r.

²⁶ Pismo dyrektora Instytutu z 30.09.2021 r.

²⁷ Na podstawie informacji dyrektora zawartej w piśmie z 29.10.2021 r.

pracownikami zakładów doświadczalnych. Spotkanie miało pozytywny odbiór wśród pracowników, którzy od czasu połączenia 2 instytutów nie mieli wielu okazji zapoznania się i rozmowy o swoich pracach i prowadzonych badaniach. Dyrektor planował organizację takich spotkań 2-3 razy w roku, mając na względzie sytuację epidemiologiczną i zachowanie bezpieczeństwa sanitarnego. Na czas przeprowadzania kontroli raz w miesiącu odbywały się spotkania online celem przedstawienia wyników do ewaluacji jednostki i motywowania pracowników naukowych do składania nowych projektów i publikacji naukowych. Ponadto w pomieszczeniach biurowych rozpoczął się remont.

6. Powyższe, wdrożone i stosowane w Instytucie, formy motywowania pracowników wpływają na:²⁸:

- 1) liczbę projektów badawczych międzynarodowych i krajowych,
- 2) pozytywne oceny cząstkowe oraz pozytywne rozliczenia projektów przez NCBR, NCN, MRiRW i inne organy polskie i UE,
- 3) pozytywne oceny okresowe podczas realizacji dotacji celowej ze strony Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
- 4) pozytywne coroczne oceny wykonywanych w Instytucie badań statutowych ze strony Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego na podstawie sprawozdań akceptowanych przez dyrektora IWNiRZ oraz Radę Naukową,
- 5) liczbę nowych technologii i opracowanych metod badawczych,
- 6) liczbę wdrożonych produktów i produkty dostępne w sklepie instytutowym, będące wynikiem realizacji różnych wcześniejszych projektów,
- 7) liczbę znaków towarowych,
- 8) liczbę patentów i zgłoszeń patentowych,
- 9) liczbę współpracujących partnerów naukowych i biznesowych ponad 100,
- 10) liczbę zdobytych nagród i wyróżnień,
- 11) sprzedaży nasion instytutowych odmian roślin włókniстых i zielarskich.

Podejmowane przez dyrektora Instytutu działania motywujące pracowników oraz zmierzające do podnoszenia kwalifikacji pracowników naukowych oraz nienaukowych, jak również do wykorzystania zasobów Instytutu są działaniami właściwymi w zakresie polityki kadrowej.

3.3. Zakres sprzedaży nieruchomości przez Instytut²⁹

1. Sprzedaż nieruchomości prowadzona była w oparciu o przepisy aktów prawnych: ustawy o instytutach badawczych, ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. *o zasadach zarządzania mieniem państwowym*³⁰ oraz przepisy wykonawcze na podstawie art. 46 ust. 4 ustawy z dnia 25 września 1981 r. *o przedsiębiorstwach państwowych*.³¹

²⁸ Na podstawie informacji dyrektora zawartej w piśmie z 30.09.2021 r.

²⁹ Na podstawie informacji dyrektora zawartych w piśmie 6.10.2021 r.

³⁰ Dz. U. 2020.735 t.j z późn. zm..

³¹ Dz.U.2020.1644 t.j. z późn.zm.

Sprzedaż mieszkań Instytutu prowadzona była na podstawie ustawy z dnia 15.12.2000 r. o zasadach zbywania mieszkań będących własnością przedsiębiorstw państwowych, niektórych spółek handlowych z udziałem Skarbu Państwa, państwowych osób prawnych oraz niektórych mieszkań będących własnością Skarbu Państwa³².

2. Wykaz nieruchomości Instytutu

Tabela 11 i 12: Nieruchomości Instytutu

Lp.	Tytuł Prawny	Powierzchnia w ha wg stanu na 1.01.2020 r.	Powierzchnia w ha wg stanu na 6.10.2021 r.
1.	Prawo własności	-	-
2.	Prawo użytkowania wieczystego	1732,4242	1731,8213
W tym:			
niezabudowane		1699,681	1699,0781
zabudowane		32,7428	32,7428

Tabela 11

L.p.	Miejscowość	Wszystkie nieruchomości w ha	Zabudowane nieruchomości w ha
1.	Białobrzezie	510,2218	2,9326
2.	Kolnica	215,1614	6,3131
3.	Pętkowo	156,2843	4,5541
4.	Plewiska	9,9481	1,929
5.	Stary Sielec	454,7551	8,3624
6.	Witaszyce	157,624	0,3335
7.	Wojciechów	210,4242	2,6628
8.	Poznań	1,0974	1,0974
9.	Stęszew	16,9079	4,5579

Tabela 12

Tabela 13: Nieruchomości Instytutu sprzedane

I.p.	Miejscowość / województwo powierzchnia w ha	Tryb sprzedaży	Wpływy ze sprzedaży w zł
1	Witaszyce / wielkopolskie 0,0801 ha	pisemny przetarg nieograniczony	45 600,00
2	Witaszyce / wielkopolskie 0,0798 ha	pisemny przetarg nieograniczony	49 011,51
3	Witaszyce / wielkopolskie 0,0798 ha	pisemny przetarg nieograniczony	49 500,00

³² Dz. U. z 2016 r., poz. 52

4	Witaszyce / wielkopolskie 0,0799 ha	pisemny przetarg nieograniczony	49 500,00
5	Witaszyce / wielkopolskie 0,1237 ha	pisemny przetarg nieograniczony	80 100,00
6	Witaszyce / wielkopolskie 0,0798 ha	pisemny przetarg nieograniczony	50 100,00
7	Witaszyce / wielkopolskie 0,0798 ha	pisemny przetarg nieograniczony	55 200,00

Łącznie 329.511,51 zł

Tabela 14: Nieruchomości Instytutu przeznaczone do sprzedaży

I.p.	Miejscowość/województwo powierzchnia w ha	Planowany tryb sprzedaży nieruchomości	Planowane wpływy ze sprzedaży w zł	Przyczyny i zasadność przeznaczenia przez Instytut nieruchomości do
1	Żyrardów / mazowieckie 0,0871 ha zabudowana budynkiem biurowo- usługowym o pow. 1959 m2	pisemny przetarg nieograniczony	3 150 000	Budynek biurowo- usługowy, klasy C. Standard pomieszczeń biurowo usługowych przeznaczonych pod wynajem jest bardzo niski. Przystosowanie budynku do kat. A dzięki czemu zwiększyłaby się atrakcyjność budynku pod względem najmu wymaga sporych nakładów finansowych (około 3 mln zł netto). Obecna sytuacja związana z pandemią wirusa COVID -19 działa bardzo niekorzystnie na najem powierzchni biurowo – usługowych. Na dzień dzisiejszy koszty stałe związane z eksploatacją budynku są wyższe od przychodów z najmu.
2	Witaszyce / wielkopolskie 0,0785 ha	pisemny przetarg nieograniczony	89 900	Działki Witaszyce - kontynuacja sprzedaży działek.
3	Witaszyce / wielkopolskie 0,0762 ha	pisemny przetarg nieograniczony	88 900	
4	Witaszyce / wielkopolskie 0,0799 ha	pisemny przetarg nieograniczony	69 200	
5	Witaszyce / wielkopolskie 0,0796 ha	pisemny przetarg nieograniczony	68 500	
6	Witaszyce / wielkopolskie 0,0799 ha	pisemny przetarg nieograniczony	67 000	
7	Witaszyce / wielkopolskie 0,0799 ha	pisemny przetarg nieograniczony	71100	
8	Witaszyce / wielkopolskie udział wynoszący 833/10000 części związanego z zajętymi pomieszczeniami dwóch lokali mieszkalnych o pow.126,21 m2	pisemny przetarg nieograniczony	206 100	
9	Pętkowo / wielkopolskie 0,02059 ha Zabudowana budynkiem mieszkalnym wolnostojącym w budowie o pow. 526,20 m2	pisemny przetarg nieograniczony	325 240	Budynek mieszkalny w stanie surowym otwartym - Pętkowo - budowa rozpoczęta pod koniec lat 80 -tych - niedokończona. Koszt dokończenia budowy (mieszkań) – około 3 mln zł netto.

10	Białobrzezie/dolnośląskie lokal mieszkalny wraz z pomieszczeniem przynależnym i udziałem wynoszącym 1956/10000 we wspólnych częściach budynku i prawie własności działki gruntu pow. lokalu mieszkalnego 106,62 m2 pow. przynależnej piwnicy 21,64 m2	pisemny przetarg nieograniczony	86 900	Mieszkania w Białobrzeziu - budynek w bardzo złym stanie technicznym - wymaga gruntownego remontu. Koszty trudne do oszacowania - powyżej 3 mln zł netto. Sprzedaż mieszkań długoletnim najemcom (byłym pracownikom IWNiRZ).
11	Białobrzezie/dolnośląskie lokal mieszkalny wraz z udziałem wynoszącym 1035/10000 we wspólnych częściach budynku i prawie własności działki gruntu pow. lokalu mieszkalnego 67,84 m2	pisemny przetarg nieograniczony	63 100	
12	Białobrzezie/dolnośląskie lokal mieszkalny wraz z pomieszczeniem przynależnym i udziałem wynoszącym 948/10000 we wspólnych częściach budynku i prawie własności działki gruntu pow. lokalu mieszkalnego 46,29 m2 pow. przynależnej piwnicy 15,95 m2	sprzedaż na podstawie ustawy z dnia 15.12.2000 r. o zasadach zbywania mieszkań będących własnością przedsiębiorstw państwowych, niektórych spółek handlowych z udziałem Skarbu Państwa, państwowych osób prawnych oraz niektórych mieszkań będących własnością Skarbu Państwa	8 008	-
13	Białobrzezie/dolnośląskie lokal mieszkalny wraz z pomieszczeniem przynależnym i udziałem wynoszącym 1115/10000 we wspólnych częściach budynku i prawie własności działki gruntu pow. lokalu mieszkalnego 45,51 m2 pow. przynależnej piwnicy 27,62 m2	j.w.	10 925	
14	Białobrzezie/dolnośląskie lokal mieszkalny wraz z pomieszczeniem przynależnym i udziałem wynoszącym 861/10000 we wspólnych częściach budynku i prawie własności działki gruntu pow. lokalu mieszkalnego 40,49 m2 pow. przynależnej piwnicy 15,94 m2	j.w.	1710	
15	Białobrzezie/dolnośląskie lokal mieszkalny wraz z pomieszczeniem przynależnym i udziałem wynoszącym 1548/10000 we wspólnych częściach budynku i prawie własności działki gruntu pow. lokalu mieszkalnego 89,53 m2 pow. przynależnej piwnicy 11,99m2	j.w.	59 645	
16	Białobrzezie/dolnośląskie lokal mieszkalny wraz z pomieszczeniem przynależnym i udziałem wynoszącym 1063/10000 we wspólnych częściach budynku i prawie własności działki gruntu pow. lokalu mieszkalnego 66,8 m2 pow. przynależnej piwnicy 2,89 m2	j.w.	58 300	

17	Białobrzezie/dolnośląskie lokal mieszkalny wraz z pomieszczeniem przynależnym i udziałem wynoszącym 1473/10000 we wspólnych częściach budynku i prawie własności działki gruntu pow. lokalu mieszkalnego 96,41 m2 pow. przynależnej piwnicy 0,21m2	j.w.	70 200	
----	--	------	--------	--

3. W zakresie sprzedaży przez Instytut nieruchomości dyrektor Instytutu poinformował³³, że:

- sprzedaż nieruchomości poprzedzona jest opinią Rady Naukowej i dokonywana jest na podstawie decyzji dyrektora Instytutu,
- sprzedaż nieruchomości odbywa się w formie przetargu, z wyłączeniem lokali mieszkalnych w Białobrzeziu, do których zastosowanie mają przepisy odrębne, uwzględniające bonifikaty wynikające z liczby lat najmu,
- planowane są do sprzedaży lokale, które generują koszty utrzymania lub wymagają dużych nakładów finansowych w celu przeprowadzenia remontów lub inwestycji,
- nie jest planowana sprzedaż nieruchomości na raty,
- wyceny nieruchomości poprzedzone zostały przez 2 podmioty: [REDACTED]
[REDACTED] oraz [REDACTED].

Stwierdzono, że decyzje o sprzedaży przez Instytut nieruchomości nie są poprzedzane przeprowadzeniem i sporządzeniem pisemnej analizy zasadności sprzedaży, która zawierałaby m.in. uzasadnienie ekonomiczne i prawne.

Instytut nie wskazał, w jaki sposób zostały wyłonione podmioty do przeprowadzenia wyceny nieruchomości.

Instytut nie wskazał nieruchomości, które byłyby zbędne dla jego działalności.

W Instytucie nie wprowadzono wewnętrznych regulacji dotyczących procesu sprzedaży nieruchomości

Niemniej działania podejmowane przez dyrektora Instytutu w zakresie racjonalizacji kosztów utrzymania nieruchomości można uznać za zasadne.

3.4. Współpraca z innymi podmiotami³⁴.

W okresie objętym kontrolą Instytut prowadził wspólne badania z wieloma jednostkami: Polskie Centrum Akredytacji - współpraca Laboratoriów Akredytowanych w ramach prowadzonej działalności badawczej i usług świadczonych dla podmiotów zewnętrznych; Polski Komitet Normalizacyjny - członkostwo/przynależność pracowników do Sekcji KT 26 i - Wyroby Włókiennicze i KT24 - Surowce Włókiennicze w zakresie opracowywania dokumentów normalizacyjnych;

³³ E-mail z 10.10.2021 r.

³⁴ Na podstawie informacji dyrektora Instytutu zawartej w piśmie z 2.10.2021 r. oraz wybranej dokumentacji sprawdzonej w Instytucie

Poznański Park Naukowo-Technologiczny (PPNT) - uzyskanie 2 patentów będących rezultatem prac w ramach projektu PBS1/A5/17/2012 "Nowe krzemoorganiczne środki do uszlachetniania włókien i tkanin naturalnych", akronim SILANTEX, 2018; Skansen i Muzeum Pszczelarstwa im. prof. Ryszarda Kosteckiego w Swarzędzu - współpraca w zakresie popularyzacji jedwabnictwa; Ogrody Botaniczne (krajowe i zagraniczne) - Wymiana materiału siewnego roślin leczniczych.

Instytut prowadził szkolenia rolników i pracowników ODR w zakresie hodowli i agrotechniki roślin zielarskich i włókniстых, hodowli jedwabnika morwowego i uprawy morwy białej, wykorzystania surowców z uprawy oraz zagospodarowania odpadów porolniczych.

1. W okresie objętym kontrolą Instytut nie współpracował ze średnimi szkołami rolniczymi, w tym także z prowadzonymi i nadzorowanymi przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz z Krajowym Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie, które jest placówką doskonalenia zawodowego nauczycieli szkół rolniczych, w szczególności prowadzących nauczanie przedmiotów zawodowych.

2. Instytut współpracował z następującymi uczelniami wyższymi:

- 1) Uniwersytet Medyczny w Poznaniu,
- 2) Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu,
- 3) Uniwersytet Medyczny w Poznaniu,
- 4) Politechnika Poznańska,
- 5) Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie,
- 6) Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu,
- 7) Politechnika Łódzka,
- 8) Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie,
- 9) Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach,
- 10) Gdański Uniwersytet Medyczny,
- 11) Instytut Biologii Doświadczalnej Polskiej Akademii Nauk.

3. Instytut współpracuje również z innymi Instytutami w następujących obszarach:

- 1) ekstrakcja z materiału roślinnego metodą nadkrytyczną - Instytut Nowych Syntezy Chemicznych w Puławach,
- 2) badania wpływu diet z dodatkiem ekstraktów roślinnych na fizjologię i zdrowotność kurcząt - Instytut Fizjologii i Żywienia Zwierząt PAN w Jabłonnej,
- 3) badania w zakresie identyfikacji bakterii występujących na liściach morwy białej - Instytut Ochrony Roślin - PIB w Poznaniu,
- 4) badania w zakresie identyfikacji grzybów występujących na liściach morwy białej - Instytut Genetyki Roślin PAN w Poznaniu,
- 5) realizacja usługi badawczej w ramach programu wieloletniego IHAR. Usługa dotyczy prowadzenia krajowej kolekcji zasobów genowych lnu, konopi i roślin zielarskich Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin -PIB w Radzikowie,

- 6) badania w zakresie określenia genetycznego podłoża aktywności związków bioaktywnych w gatunkach zielarskich, analizy fitochemiczne LC- MS - Instytut Genetyki Roślin PAN w Poznaniu,
- 7) współpraca w ramach Krajowego Planu Odbudowy, Centrum zrównoważonego rolnictwa obszarów górskich i podgórskich - Instytut Zootechniki-PIB w Balicach,
- 8) współpraca w zakresie prac hodowlanych roślin użytkowych - Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa - PIB w Puławach,
- 9) współpraca dotycząca badań w zakresie nowych produktów pochodzących z przetwórstwa konopi włóknistych – Sieć Badawcza Łukasiewicz - Instytut Nowych Syntezy Chemicznych w Puławach,
- 10) technologii rekultywacji terenów poprzemysłowych - Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych w Katowicach,
- 11) prac dotyczących agrotechniki zbioru lnu i konopi; badania w zakresie mechanizacji zabiegów agrotechnicznych - Przemysłowy Instytut Maszyn Rolniczych w Poznaniu.

4. Wykaz podmiotów zagranicznych z którymi współpracuje Instytut

Podmiot	Zakres/tematyka współpracy
Institut Fur Agrartechnik Bornim Niemcy	prace związane z technologiami przetwórstwa lnu i konopi (partner w składanych projektach)
Agritec Sumperk Czechy	wspólne prace dotyczące przetwórstwa lnu i konopi
Textile Institute	członkostwo/przynależność w profesjonalnej organizacji skupiającej osoby i firmy zajmujące się odzieżą, obuwiem i tekstyliami
Platforma DNFI (Discover Natural Fibers Initiative)	współpraca w zakresie włókien naturalnych, wymiana wiedzy i doświadczeń pomiędzy członkami
Euratex	członkostwo/przynależność do organizacji reprezentującej europejski przemysł tekstylny i odzieżowy
European Industrial Hemp Association (EIHA)	członkostwo/ przynależność do organizacji. Współpraca w zakresie uprawy i badań włókien konopnych, wymiana wiedzy i doświadczeń pomiędzy członkami
Council of Research and Experiments in Agriculture, Apiculture and Sericulture Unit of Bologna, Padua, Włochy	współpraca w zakresie rozwijania kokonów otrzymanych w wyniku hodowli w IWNiRZ-PIB, pozyskiwanie nowych metod hodowlanych oraz ras jedwabnika morwowego
Sericulture and Agriculture Experiment Station, Vratsa, Bułgaria Liaoning Academy of Agricultural Sciences (LAAS), Sericultural Research Institute of Liaoning (SRIL), Fengcheng, Liaoning, Chiny	pozyskiwanie nowych ras jedwabnika morwowego, wymiana doświadczeń w zakresie uprawy morwy białej oraz hodowli jedwabnika morwowego
Fraunhofer-Institut für Mikrostruktur von	współpraca w zakresie preimpregnowanych laminatów na bazie

Werkstoffen und Systemen IMWs oraz Forschungsvereinigung Werkstoffe aus nachwachsenden Rohstoffen e.V., Rudolstadt, Niemcy	włókien lnianych na potrzeby lekkich konstrukcji strukturalnych w ramach projektu „Preimpregnated flax fibre laminate for processing under low pressure conditions”. Program CORNET, 2018-2020, akronim CELPREG
National Institute of Research and Development for Biological Sciences (NIRDBS) oraz University of Agronomic Sciences and Veterinary Medicine of Bucharest (UASVM), Rumunia	współpraca w zakresie remediacji do rolniczego użytku gruntów rolnych zdegradowanych przez zasolenie i biorafinacji biomasy halofitów do biokompozytów, bioetanolu i brykietów na cele energetyczne w ramach projektu „Integrated system of bioremediation - biorefining using halophyte species”. Program ERA-NET FACCE SURPLUS 2, 2018-2021, akronim HaloSYS
Dept. of Pharmaceutical Sciences, Institute of Biological and Health Sciences, Federal Rural University of Rio de Janeiro, Brazil	podpisana umowa w zakresie dostarczania materiału nasiennego gatunków Passiflora do celów badawczych w aspekcie biotechnologicznym, wspólne publikacje i doniesienia konferencyjne
Partnerzy projektu: 1. TECHNICAL RESEARCH CENTER (VTT), Finland 2. FUNDACION CIDETEC (CIDETEC), Spain 3. FRAUNHOFER GESELLSCHAFT ZUR FÖRDERUNG DER ANGEWANDTEN FORSCHUNG E.V. (Fraunhofer), Germany 4. FUNDACION AITIIP (AITIIP), Spain, 5. AIMPLAS - ASOCIACION DE INVESTIGACION DE MATERIALES PLASTICOS Y CONEXAS, Spain 6. CENTRO RICERCHE FIAT SCPA (CRF), Italy	Współpraca w ramach projektu "Open INNOvation ecosystem for sustainable Plantbased nano-enabled biomaterials deployment for packaging, transport and consumer goods" nt. wykorzystania materiałów pochodzenia naturalnego do rozwoju opakowań i dóbr konsumenckich oraz w energetyce i motoryzacji, 2021-2025
International Lignin Institute, Szwajcaria	współpraca nt. najnowszych badań i możliwości wykorzystania lignin.

Tabela 15

oraz z: University of Louisville USA, Universidad de Navarra w Pampelunie, University of California Los Angeles UCLA.

5. Efektem współpracy Instytutu z powyższymi podmiotami są liczne publikacje oraz udział w projektach badawczych, a także wspólne konferencje i nowe kontakty z naukowcami.

Udział pracowników w konferencjach naukowych:

- 1) krajowych w 2020 r. – 28 osób,
- 2) krajowych w 2021 r. – 124 osoby,
- 3) międzynarodowych w 2020 r – 6 osób,
- 4) międzynarodowych w 2021 r. – 8 osób³⁵.

Działania Instytutu związane z podejmowaniem lub rozszerzeniem współpracy z innymi ośrodkami naukowymi w kraju i zagranicą, zarówno w tematyce badawczej, jak i naukowej oraz wdrożeniowej ocenia się pozytywnie.

³⁵ Na podstawie informacji zawartej w piśmie dyrektora z 29 października 2021 r.

III. Zalecenia pokontrolne

W wyniku kontroli zalecam Panu Dyrektorowi podjęcie działań mających na celu:

- 1) opiniowanie planów finansowych Instytutu przez Radę Naukową z odpowiednim wyprzedzeniem, tj. w terminie umożliwiającym ich obowiązywanie od początku roku, którego dotyczą,
- 2) opracowanie dokumentów dotyczących strategii rozwoju oraz perspektywicznych kierunków rozwoju działalności naukowej, wdrożeniowej i rozwojowej Instytutu,
- 3) wprowadzenie wewnętrznych regulacji dotyczących procesu sprzedaży, dzierżawy i wynajmu nieruchomości, uwzględniając w nich obowiązek pisemnej analizy pod kątem gospodarowania posiadanymi nieruchomościami oraz ich przydatności do realizacji zadań statutowych, która zawierałaby m.in. uzasadnienie ekonomiczne i prawne oraz wskazywała sposób w jaki zostaną wyłonione podmioty do przeprowadzenia wyceny nieruchomości,
- 4) przeprowadzenie analizy posiadanych przez Instytut gruntów pod kątem ustalenia statusu i regulacji zobowiązań z tytułu użytkowania wieczystego, jak również dokonanie przeglądu wszystkich umów z dzierżawcami w celu zabezpieczenia interesów finansowych Instytutu,
- 5) podjęcie współpracy ze średnimi szkołami rolniczymi, w tym także z prowadzonymi i nadzorowanymi przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz z Krajowym Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie, w celu upowszechniania wiedzy wśród nauczycieli szkół rolniczych,
- 6) dokonanie przeglądu i aktualizacji wewnętrznych regulacji, w tym w szczególności Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy Pracowników Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich.

Proszę Pana Dyrektora o powiadomienie mnie w terminie 1 miesiąca od otrzymania wystąpienia pokontrolnego o podjętych działaniach w celu zrealizowania zaleceń pokontrolnych.

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Grzegorz Mroczek
dyrektor generalny

/podpisano elektronicznie/